

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobců: **a) Bc. L. R., b) T. R.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2019, č. j. 23557/19/5300-22442-706033, v řízení o kasačních stížnostech žalobců a) a b) proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 10. 2019, č. j. 14 Af 39/2019 – 29,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost žalobce a) **se z a m í t á .**
- II.** Řízení o kasační stížnosti žalobkyně b) **se z a s t a v u j e .**
- III.** Žalobce a) a žalobkyně b) **n e m a j í** právo na náhradu nákladů řízení o kasačních stížnostech.
- IV.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti žalobce a).
- V.** Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žalobkyně b).

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce a) a žalobkyně b) napadli žalobou rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2019, č. j. 23557/19/5300-22442-706033 (dále jen „napadené rozhodnutí“). Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) usnesením ze dne 21. 10. 2019, č. j. 14 Af 39/2019 – 29

(dále jen „napadené usnesení“) žalobci a) nepřiznal osvobození od soudního poplatku a neustanovil mu zástupce [výrok I.] a odmítl žalobu žalobkyně b) [výrok II.]. Ve vztahu k žalobci a) konstatoval, že v prohlášení neuvedl výši svých příjmů a odkázal pouze na neaktuální daňové přiznání za rok 2014, ze kterého vyplývá zisk z podnikání ve výši 4070 Kč, jiné dokumenty však na výzvu soudu nedoložil. Z takového podání ovšem městský soud nezjistil jeho aktuální majetkové a výdělečné poměry, pročez nemohl ani dospět k závěru, že žalobce a) nemá dostatečné finanční prostředky; nepovažoval přitom za nutné ani účelné jej znovu vyzývat k doplnění tvrzení a důkazů, neboť si žalobce a) této povinnosti musel být dobře vědom z opakovaných výzev v jiných soudních řízeních. K žalobkyni b) pak městský soud uvedl, že napadené rozhodnutí se týká výhradně daňových povinností žalobce a) a nikoliv jejích. Městský soud proto naznal, že žalobkyně b) nebyla napadeným rozhodnutím nijak přímo zkrácena na svých právech, pročez její žalobu odmítl jako návrh podaný osobou k tomu zjevně neoprávněnou.

II. Kasační stížnosti a řízení o nich

[2] Proti usnesení městského soudu podali jak žalobce a) [dále též „stěžovatel a)“], tak i žalobkyně b) [dále též „stěžovatelka b)“] kasační stížnosti, přičemž oba současně požádali o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro řízení o nich.

[3] Stěžovatelé ve (shodně formulovaných) kasačních stížnostech uvedli své přesvědčení, že postupovali zákonným způsobem, neboť městskému soudu popsali všechny skutečnosti nezbytné pro ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků, přičemž je doložili nesčetným množstvím pravdivých písemných důkazů. V kasační stížnosti dále obsírně popisují svou obtížnou životní situaci, jiná související soudní řízení a svůj pohled na fungování justice a správních orgánů.

[4] Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 27. 11. 2019, č. j. 2 Afs 323/2019 – 45, zamítl žádost stěžovatele a) o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti [výrok I.], dále zamítl žádost stěžovatelky b) o osvobození od soudních poplatků [výrok II.] a o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti [výrok III.], přičemž ji vyzval, aby zaplatila soudní poplatek za kasační stížnost [výrok IV.] a taktéž, aby předložila plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo prokázala, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie [výrok V.]. Toto usnesení následně napadli oba stěžovatelé ústavní stížností, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 17. 12. 2019, sp. zn. IV. ÚS 3999/19.

[5] Nejvyšší správní soud přitom pro úplnost konstatuje, že stěžovatele v nynějším řízení netížila poplatková povinnost; neboť se jedná o kasační stížnost brojící proti procesnímu rozhodnutí městského soudu, konkrétně proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků a neustanovení zástupce (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS); soud se proto žádostí stěžovatele a) o osvobození od soudních poplatků vůbec nezabýval. Obdobné závěry přitom dovodil rozšířený senát v uvedeném rozhodnutí i ve vztahu k povinnosti být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; s ohledem na povahu napadeného usnesení tedy stěžovatel a) nebyl ani povinen být v tomto řízení zastoupen advokátem.

pokračování

Stěžovatel a) však o ustanovení zástupce požádal, proč se Nejvyšší správní soud touto žádostí musel zabývat; naznal přitom, že stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, jelikož dostatečně konkrétně netvrdil a neprokázal nedostatek finančních prostředků, proč jeho žádosti nevyhověl.

[6] Kasační stížnost stěžovatelky b) míří proti výroku napadeného usnesení, kterým městský soud odmítl její žalobu; jedná se tedy o rozhodnutí, jímž se řízení ve věci končí. Shora aplikované závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, se proto na situaci stěžovatelky nevztahují. Nejvyšší správní soud se tedy zabýval její žádostí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Dospěl přitom k závěru, že se v jejím případě jedná o zjevně bezúspěšný návrh, neboť se žalobou domáhala zrušení rozhodnutí, které se ovšem dotýkalo výhradně právní sféry stěžovatele a) (žaloba tedy byla podaná osobou k tomu zjevně neoprávněnou). Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud ani nezkoumal majetkové a výdělkové poměry stěžovatelky b) a její žádost o osvobození od soudního poplatku za kasační stížnost zamítl; s ohledem na to zamítl taktéž její návrh na ustanovení zástupce.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Kasační stížnost stěžovatele a)

[7] Kasační stížnost stěžovatele a) je přípustná a projednatelná. Důvodnost kasační stížnosti Nejvyšší správní soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zároveň zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Stěžovatel a) se domnívá, že v řízení u městského soudu popsal všechny skutečnosti nezbytné pro ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků, přičemž je doložil nesčíslným množstvím pravdivých písemných důkazů; městský soud přesto jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce nevyhověl.

[10] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. „*navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*“

[11] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že „*účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*“

[12] Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že stěžovatel zaslal městskému soudu v řízení o žalobě kopii zcela totožně vyplněného (zjevně pro všechna jím vedená řízení univerzálního) *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*, které doručil též zdejšímu soudu v řízení o nyní projednávané kasační stížnosti. Sdělil v něm, že nemá žádné příjmy z pracovního poměru z důvodu nedobrovolných soudních řízení s viníky autonehod; podniká ve správě sítí a zprostředkovatelské činnosti, přičemž k výši svých příjmů uvedl: „dle dat. schr. – každý rok nové daňové přiznání s aktuálním stavem“ a nemá žádný osobní majetek větší hodnoty; k dluhům a půjčkám pouze obecně zmínil zdravotní a sociální pojištění, půjčky na věci a exekuce v důsledku trestných činů; výdaje má „v minusových položkách v důsledku 2 autonehod“ a poukázal na více než 60 vedených soudních a exekučních řízení, k nájemnému pak uvedl jen „dle aktuálních možností“. K předmětnému formuláři pak stěžovatel městskému soudu přiložil přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2014 (v řízení o kasační stížnosti již za rok 2018), byť byl ke sdělení svých poměrů vyzván přípisem ze dne 5. 9. 2019. Podává se z něj, že jeho příjmy (podle § 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů) činily 253 093 Kč a výdaje související s těmito příjmy pak 249 023 Kč, což tvoří zisk ve výši 4070 Kč.

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu a ztotožnil se s jeho posouzením, že „z podání žalobce tak soud nemohl nijak zjistit aktuální majetkové a výdělečné poměry žalobce“. Jak totiž Nejvyšší správní soud již konstatoval v usnesení ze dne 27. 11. 2019, č. j. 2 Afs 323/2019 – 45, „stěžovatel dostatečně konkrétně nepopsal, v čem spatřuje nedostatek svých finančních prostředků k úhradě soudního poplatku. Soudu sice sdělil své příjmy, avšak pouze daňovým přiznáním za rok 2018 (městskému soudu dokonce za rok 2014, tedy k okamžiku podání žádosti o osvobození od soudních poplatků v naprosto neaktuální výši, která nemusela odpovídat jeho majetkovým poměrům v době rozhodování soudu), z něž sice plyne, jaké příjmy a výdaje přiznal finančnímu úřadu, avšak nevypovídá to nic o jeho konečné daňové povinnosti či naopak přeplatku; navíc požadované aktuálnější údaje o příjmech (průměrný čistý měsíční výdělek za poslední kalendářní čtvrtletí) neuvedl. Především však nesdělil žádné své konkrétní pravidelné měsíční výdaje (náklady na bydlení, stravování, jízdné, ošacení apod.), stejně tak jako jím uvedený přehled závazků je naprosto obecný a nevypovídající. Skutečnost, že stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu (a tedy též městskému soudu) zaslal vyplněný jiný formulář, než který mu zdejší soud zaslal a ve kterém požadavek na sdělení takových výdajů obsažen nebyl nebo byl uveden v jiném rozsahu, jde k jeho tíži. Bez uvedení těchto údajů totiž nelze věrně posoudit jeho celkovou finanční situaci. (...) Na základě shora uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, jelikož dostatečně konkrétně netvrdil a neprokázal nedostatek finančních prostředků.“

[14] S ohledem na skutečnost, že kasační námitka stěžovatele a) směřuje do přezkoumání posouzení obsahově totožného prohlášení (k němuž bylo navíc přiloženo k okamžiku rozhodování podstatně méně aktuální daňové přiznání), jaké již bylo dříve zhodnoceno Nejvyšším správním soudem v rámci procesního rozhodnutí v řízení o předmětné kasační stížnosti, neshledal soud žádný důvod se od tam zaujatého (a výše citovaného) závěru jakkoliv odchýlit. Kasační námitka je tedy nedůvodná, pročez Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele a) podle § 110 odst. 1 s. ř. s. výrokem I. tohoto rozsudku zamítl.

pokračování

Kasační stížnost stěžovatelky b)

[15] Stěžovatelka b) spolu s podáním kasační stížnosti nesplnila poplatkovou povinnost stanovenou v § 4 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 7 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 27. 11. 2019, č. j. 2 Afs 323/2019 – 45, zamítl její žádost o osvobození od soudních poplatků a vyzval ji k zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost ve lhůtě 15 dnů; zároveň stěžovatelku b) poučil o následcích nesplnění poplatkové povinnosti.

[16] Předmětné usnesení bylo stěžovatelce b) doručeno do její datové schránky dne 29. 11. 2019, soudem určená lhůta pro zaplacení soudního poplatku proto dle § 40 odst. 1 a 3 s. ř. s. marně uplynula dne 16. 12. 2019 (pondělí). Stěžovatelka b) poplatek v této lhůtě nezaplatila, pročez Nejvyšší správní soud řízení o její kasační stížnosti podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) a § 120 s. ř. s. výrokem II. tohoto rozsudku zastavil.

IV. Náklady řízení

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatele a) Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení § 120 s. ř. s. Stěžovatel a) nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.). Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť mu v řízení o kasační stížnosti tohoto stěžovatele žádné náklady nevznikly (výrok IV.).

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatelky b) soud rozhodl podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno (výroky III. a V.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e n í** opravný prostředek přípustný.

V Brně dne 9. ledna 2020

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu